

**LIETUVOS BANKO
FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2021-05-26 Nr. 429-183

Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2021 m. sausio 18 d. pareiškėjas pranešė draudikui apie 2021 m. sausio 15 d. eismo įvykį, per kurį buvo apgadintas pareiškėjo automobilis *Mazda 6* (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)). Už eismo įvykį buvo atsakingas kitos transporto priemonės valdytojas, kurio civilinę atsakomybę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartimi buvo apdraudęs draudikas, todėl pareiškėjas kreipėsi į draudiką dėl patirtą žalą atlyginančios draudimo išmokos.

2021 m. sausio 20 d. pareiškėjas el. paštu atsiuntė draudikui eismo įvykio deklaracijos ir automobilio registracijos dokumentų kopijas ir teiravosi, ar draudikas galėtų atvykti pareiškėjo nurodytu adresu ir įvertinti žalą. Pareiškėjas nurodė dėl darbo minėtą savaitę neturįs techninių galimybių nufotografuoti apgadinimų arba atvykti pas draudiką.

2021 m. sausio 22 d. pareiškėjas kreipėsi į UAB „Nepriklausomas vertinimas“ (toliau – Bendrovė) su prašymu nustatyti apgadinto automobilio vertę ir per eismo įvykį padarytų apgadinimų remonto kainą. Bendrovė parengė Transporto priemonės vertinimo ataskaitą Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Vertinimo ataskaita), kurioje nurodyta, kad automobilio atkūrimo (remonto) sąnaudos su PVM, įvertinus keičiamų dalių nuvertėjimą, sudaro 2 020 Eur, o be PVM – 1 670 Eur. 2021 m. sausio 25 d. Bendrovė išrašė pareiškėjui 200 Eur sąskaitą faktūrą už suteiktas vertinimo paslaugas.

2021 m. sausio 25 d., pastebėjęs pareiškėjo 2021 m. sausio 20 d. el. laišką, draudikas susisiekė su pareiškėju dėl automobilio apžiūros, tačiau automobilį jau buvo apžiūrėjusi Vertinimo ataskaitą rengusi bendrovė, todėl dėl pakartotinės apžiūros šalys nesusitarė.

2021 m. sausio 27 d. pareiškėjas el. paštu pateikė draudikui Vertinimo ataskaitą ir paprašė žalos, atlygintinos mokant draudimo išmoką, dydį apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitą, taip pat paprašė atlyginti vertinimo išlaidas.

2021 m. vasario 2 d. pareiškėjas draudiko prašymu el. paštu atsiuntė automobilio apgadinimų nuotraukas.

Gavę automobilių apgadinimų nuotraukas draudikas kreipėsi į tris automobilių remonto bendroves su prašymais parengti automobilio remonto sąmatas: uždaroji akcinė bendrovė „Delondas“ 2021 m. vasario 8 d. sąmatoje nurodė, kad automobilio remontas be PVM kainuotų 916,76 Eur, UAB „Autobroliai“ 2021 m. vasario 9 d. sąmatoje nustatė 977,07 Eur be PVM remonto kainą, o autocentro „Žėrutis“, UAB, 2021 m. vasario 11 d. atliktais skaičiavimais, automobilio remonto kaina be PVM siektų 684,92 Eur.

2021 m. vasario 19 d. draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą išmokėti 859,58 Eur draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal trijų remonto bendrovių pasiūlytų remonto kainų vidurkį be PVM. Draudikas paaiškino priėmęs sprendimą nesivadovauti Vertinimo ataskaita, nes ji nepagrindžia realiai patirtos žalos, be to, draudiko nuomone, objektyviausias žalos dydžio vertinimas yra galimas tik tada, kai nukentėjęs asmuo yra suinteresuotas transporto priemonės remontu, o ne kompensacija pinigine išraiška, automobilio neremontuojant. Tokiu atveju nukentėjęs trečiasis asmuo nepatiria papildomų išlaidų, susijusių

su žalos vertinimu, o draudimo išmoka yra išmokama atsižvelgiant į faktines remonto išlaidas. Be to, draudikas paaiškino, kad Vertinimo ataskaitos ir trijų remonto bendrovių nustatytų remonto kainų skirtumai susidaro dėl to, kad Bendrovė Vertinimo ataskaitoje remonto išlaidas skaičiavo įvertinusi apgadintų dalių keitimą naujomis, o trys remonto bendrovės – naudotomis.

2021 m. vasario 22 d. pareiškėjas pateikė draudikui pretenziją dėl priimto sprendimo ir nurodė kategoriškai nesutinkąs su draudiko sprendimu. Pareiškėjas nurodė nuo 2021 m. sausio 18 d. laukęs, kol draudiko atstovas atvyks apžiūrėti automobilio, tačiau iki 2021 m. sausio 22 d. draudiko atstovui neatvykus kreipėsis pagalbos į Bendrovę. Anot pareiškėjo, pagal Lietuvos Respublikos transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) 12 straipsnio 2 dalį, draudikas ne vėliau kaip per tris dienas nuo nukentėjusio trečiojo asmens rašytinio pranešimo apie eismo įvykį gavimo dienos privalo nusiųsti įgaliotą asmenį apžiūrėti sugadintą ar sunaikintą turtą, surašyti apžiūros ataskaitą ir pateikti ją pasirašytinai susipažinti nukentėjusiam trečiajam asmeniui. To paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad per nurodytą trijų darbo dienų terminą draudikui neatvykus apžiūrėti turto, nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad jis nustatytų turtui padarytos žalos dydį, tokiu atveju draudikas privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias turto vertinimo išlaidas. Analogiškos nuostatos, pareiškėjo teigimu, nustatytos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 27–28 punktuose. Pretenzijoje pareiškėjas taip pat nurodė, kad turto arba verslo vertinimo ataskaita, pagal Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 23 straipsnio 1 dalį, laikoma teisinga, kol priežiūros įstaiga nėra nustačiusi jos neatitikties šio įstatymo 22 straipsnyje nustatytiems reikalavimams ir (arba) kol ji nėra nugincyta teisme.

Pareiškėjo vertinimu, draudikas neįgyvendino TPVCAPDĮ ir Taisyklėse nustatytų pareigų apžiūrėti turtą, dėl to pareiškėjas turėjo kreiptis į Bendrovę dėl vertinimo ir patyrė papildomų išlaidų. Be to, draudikas nepagrindė sprendimo atsakyti vadovautis Vertinimo ataskaita. Pareiškėjas prašė draudiko draudimo išmoką apskaičiuoti ir išmokėti pagal Vertinimo ataskaitą ir atlyginti turto vertinimo išlaidas.

2021 m. kovo 4 d. draudikas atsakė į pareiškėjo pretenziją ir nurodė nematąs pagrindo keisti priimtą sprendimą dėl draudimo išmokos dydžio. Draudiko vertinimu, draudimo išmoka buvo apskaičiuota objektyviai ir teisingai, nenukrypus nuo draudimo bendrovių veiklą reglamentuojančių teisės aktų.

Atsakyme draudikas paaiškino, kad 2021 m. sausio 20 d. su pareiškėju buvo susisiepta dėl automobilio apžiūros ir pokalbio metu pats pareiškėjas nurodė, kad nuotraukas pateiks savarankiškai, todėl vykti apžiūrėti transporto priemonės nereikia. Vėliau, gavus prašymą dėl automobilio apžiūros, 2021 m. sausio 25 d. su pareiškėju buvo susisiepta dar kartą, tačiau jis nurodė, kad kreipėsi į Bendrovę ir pateiks jos parengtą vertinimo ataskaitą bei vertinimo išlaidas patvirtinantį kvitą. Būtent dėl šios priežasties automobilis nebuvo apžiūrėtas per tris darbo dienas.

Pasisakydamas dėl sprendimo nesivadovauti Vertinimo ataskaita, draudikas paaiškino, kad, pagal Taisyklių 13 punktą, nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, be kita ko, atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę suremontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus. Pagal TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 punktą, atsakingas draudikas per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui moka tik įrodymais pagrįstos žalos dydžio draudimo išmoką ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus. Sprendimas nesivadovauti Vertinimo ataskaita, draudiko teigimu, buvo priimtas ne tik todėl, kad pateikti skaičiavimai neatspindi realios žalos, bet ir todėl, kad pareiškėjas su draudiku nebendradarbiavo.

Pareiškėjas su draudiko atsakymu nesutiko ir kreipėsi į Lietuvos banką prašydamas išnagrinėti tarp šalių kilusį ginčą. Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjas nurodė niekada draudiko darbuotojams nežadėjęs savarankiškai pateikti nuotraukų ir nesakęs, kad automobilio apžiūra nėra reikalinga. Anot pareiškėjo, 2021 m. sausio 20 d. pokalbio metu draudikas paprašė atsiųsti reikalingus dokumentus, todėl tą pačią dieną jie buvo pateikti draudikui ir paprašyta atvykti apžiūrėti automobilį, tačiau tai nebuvo padaryta. Pareiškėjas prašė Lietuvos banko rekomenduoti draudikui perskaiciuoti draudimo išmoką, atsižvelgiant į Vertinimo ataskaitoje nurodytą automobilio remonto kainą, ir atlyginti 200 Eur turto vertinimo išlaidas.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė manantis, kad pareiškėjui yra išmokėta visa draudimo išmoka ir kad keisti sprendimą nėra pagrindo. Draudikas teigė, kad

2021 m. sausio 20 d., kaip ir nurodė pareiškėjas, su juo buvo susisiepta ir paprašyta suteikti informaciją apie tai, kur draudikas turėtų apžiūrėti transporto priemonę, bet pareiškėjas nurodė nuotraukas pateiksiantis savarankiškai. Vis dėlto dar tą pačią dieną pareiškėjas išsiuntė elektroninį laišką į bendrąjį draudiko el. paštą, jame teiravosi, ar draudiko atstovas galėtų atvykti apžiūrėti automobilį, ir paaiškino, kad dėl darbo pats neturi techninių galimybių nufotografuoti automobilio arba atvykti pas draudiką. Anot draudiko, 2021 m. sausio 25 d. (trečią darbo dieną po pareiškėjo kreipimosi) į žalos bylą buvo įkeltas pareiškėjo laiškas, jį pamatęs bylą administruojantis specialistas nedelsdamas paskambino pareiškėjui ir pasiteiravo dėl galimybės atlikti apžiūrą. Pareiškėjas nurodė, kad neturi laiko laukti, kol draudikas apžiūrės transporto priemonę, todėl jau kreipėsi į nepriklausomą vertintoją ir pateiks ataskaitą. Draudiko teigimu, pareiškėjo nurodytas telefoninių pokalbių turinys yra klaidinantis ir nesutampantis su vėliau siųsto el. laiško turiniu, nes jei pareiškėjas pokalbio metu būtų nurodęs, kad pageidauja automobilio apžiūros, tai vėliau siųstame laiške, tikėtina, nebūtų klausęs, ar draudikas gali atvykti apžiūrėti automobilį. Anot draudiko, pokalbio metu žalos bylą administravusiai specialistei buvo nurodyta, kad nuotraukas pareiškėjas pateiks pats, ir tik vėliau pareiškėjas paprašė, kad apžiūrą atliktų draudikas.

Pasisakydamas dėl apskaičiuotų remonto išlaidų dydžio draudikas nurodė, kad, pagal Taisyklių 13 punktą, draudikas draudimo išmoką apskaičiuoja, be kita ko, remdamasis remonto įmonių pateiktais remonto išlaidų skaičiavimais, todėl dėl išlaidų apskaičiavimo jis kreipėsi į tris remonto bendroves ir šios parengė remonto sąmatas. Draudiko teigimu, trijų remonto įmonių sąmatose sumos tarpusavyje skiriasi keliais procentais dėl skirtingų darbo įkainių, detalių kainų, o servisų naudojamos naudotos dalys yra parenkamos tokios pačios arba geresnės būklės už keičiamas automobilio detales iki apgadavimo. Tai leidžia pagrįstai teigti, kad detalės atitinka techninius aktyvios ir pasyvios saugos reikalavimus. Draudikas taip pat pažymėjo, kad Vertinimo ataskaitos ir trijų remonto bendrovių apskaičiuotos remonto kainos skirtumas susidaro dėl Bendrovės taikytų gerokai didesnių valandinių darbų įkainių, palyginti su siūlomais patirtį turinčių remonto įmonių, be to, Bendrovė remonto kainą vertino atsižvelgdama į naujų ir originalių remontui reikalingų dalių, o ne naudotų dalių kainas. Galiausiai, draudikas paaiškino manąs, kad nustatant žalos dydį abi šalys turi vadovautis ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.38 straipsnio 3 dalyje bei 6.200 straipsnio 3 dalyje įtvirtintais kooperavimosi bei ekonomiško principais, todėl priėmė sprendimą neatlyginti 200 Eur turto vertinimo išlaidų.

Gavęs draudiko atsiliepimą Lietuvos bankas papildomai kreipėsi į draudiką su pasiūlymu pakartotinai įvertinti individualias ginčo aplinkybes, susijusias su pareiškėjo reikalavimu atlyginti 200 Eur turto vertinimo išlaidų, ir dar kartą apsvaistyti taikaus susitarimo dėl šios ginčo dalies galimybę. Atsakyme draudikas nurodė sutinkąs tenkinti minėtą pareiškėjo reikalavimą ir išmokėti papildomą 200 Eur draudimo išmoką, atlyginančią Bendrovės (turto vertintojos) samdymo išlaidas, ir pateikė atliktą mokėjimą patvirtinančius dokumentus.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiško ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Kadangi buvo pasiektas taikus susitarimas nagrinėjant vartojimo ginčą, susijusį su pareiškėjo reikalavimu atlyginti 200 Eur turto vertinimo išlaidų, ir ginčo dėl šio reikalavimo nebeliko, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios 2021 m. sausio 15 d. eismo įvykio padariniams pašalinti reikalingas automobilio *Mazda 6* remonto išlaidas, dydžio.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas TPVCAPDĮ ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Taisyklės ir kt.) nuostatomis. TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka, kuri 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau – Biuras) mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti. Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinyje, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui

– nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, kad per eismo įvykį padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas. Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. TPVCPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Kartu pažymėtina tai, kad draudimo išmokos mokėjimas transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo atveju yra susijęs su apdraustos transporto priemonės valdytojų civiline atsakomybe, todėl, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015*). Viena vertus, tai reiškia, kad draudimo išmokos turi užtekti dėl eismo įvykio atsiradusių automobilio ar kito turto apgadinimų remontui (pritaikius išskaitas dėl nusidėvėjimo ir kt.). Kita vertus, apskaičiuota draudimo išmoka negali būti didesnė nei išlaidos, realiai reikalingos nukentėjusio asmens turtui suremontuoti.

Vertinamų ginčo aplinkybių kontekste taip pat atkreiptinas dėmesys į kasacinio teismo išaiškinimą, jog, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos (nuostolių) dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018*). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi pagrįsti, kad Bendrovės parengtoje Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio remonto kaina atitinka realias būtinąsias jo automobilio remonto išlaidas, įvertintas vadovaujantis ekonomiško kriterijais ir vidutiniais įkainiais, o draudikas – priešingai – turi įrodyti, kad būtent jo apskaičiuotos ir išmokėtos draudimo išmokos pakanka automobiliui atkurti į būklę, buvusią prieš eismo įvykį.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas savo reikalavimą grindė Vertinimo ataskaitoje nurodyta

automobilio *Mazda 6* remonto kaina be PVM – 1 670 Eur. Remiantis draudiko atliktu rinkos tyrimu, nustatyta, kad uždaroji akcinė bendrovė „Delondas“ automobilį suremontuotų už 916,76 Eur be PVM, UAB „Autobroliai“ – už 977,07 Eur be PVM, o autocentras „Žėrutis“, UAB, apskaičiavo 684,92 Eur be PVM remonto kainą. Draudikas sprendimą priėmė vadovaudamasis minėtų trijų bendrovių pateiktų skaičiavimų vidurkiu ir išmokėjo 859,58 Eur draudimo išmoką, atlyginančią automobilio remonto išlaidas. Iš pateiktų duomenų matyti, kad Vertinimo ataskaitoje numatytas automobilio remontas naujomis dalimis, o trijų bendrovių sąmatose – naudotomis, be to, skiriasi Vertinimo ataskaitoje nurodyti ir trijų remonto bendrovių taikomi remonto darbų įkainiai. Dėl šių priežasčių susidaro Vertinimo ataskaitoje nurodytų ir trijų remonto bendrovių pateiktų skaičiavimų skirtumas.

Kaip nurodyta pirmiau, pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo dydis, kai turtas neremontuojamas, nustatomas pagal būtinas remonto išlaidas (be PVM), reikalingas atkurti sugadintą turtą, o būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų ir jiems atlikti reikalingų medžiagų vertė, apskaičiuota pagal vidutinius įkainius. Papildomai pažymėtina, kad teisės aktų pagrindu būtent draudikui yra suteikti įgaliojimai atlikti eismo įvykio metu nukentėjusiam trečiajam asmeniui padarytos žalos vertinimą ir apskaičiuoti draudimo išmoką, atitinkančią būtinąsias turto remonto išlaidas. Žala ir ją atlyginantys nuostoliai turi būti apskaičiuoti teisingai, kad nukentėjusiam asmeniui būtų atlyginta visa jo patirta žala, tačiau nukentėjęs trečiasis asmuo neturi gauti didesnės draudimo išmokos, nei reikia turtui suremontuoti, antraip nukentėjęs trečiasis asmuo nepagrįstai praturtėtų draudiko sąskaita, o šis išmokėtų per didelę draudimo išmoką. Be to, šalis turi būti sąžiningos ir vadovautis ekonomiškumo principu. Tai, be kita ko, reiškia ir tai, kad, esant galimybei turto būklę iki eismo įvykio atkurti už mažesnę kainą, pavyzdžiui, remontuoti naudotomis dalimis, paprastai būtent taip ir turėtų būti elgiamasi. Tokį požiūrį patvirtina ir minėtų Taisyklių 15 punkto nuostata, kurioje, be kita ko, nustatyta, kad jeigu sugadintos dalys gali būti remontuojamos, bet neprivalo būti keičiamos, remontas turi būti atliekamas būtent pirmuoju būdu.

Įvertinus bylos duomenis, nenustatyta pagrindo daryti išvadą, kad būtent Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio remonto kaina apskaičiuota pagal realius rinkoje vyraujančius vidutinius įkainius, o trijų remonto bendrovių atlikti skaičiavimai, kuriais draudikas vadovavosi priimdamas sprendimą, šio Taisyklių 15 punkto reikalavimų neatitinka. Lietuvos bankui kyla pagrįstų abejonių dėl Vertinimo ataskaitoje taikyto skaičiavimo būdo atitikties teismų praktikoje įtvirtintam teisingam žalos atlyginimo principui ir Civiliniame kodekse įtvirtintam reikalavimui prievolės ir sutartis vykdyti kuo ekonomiškiau būdu. Išanalizavus bylos duomenis, darytina išvada, kad realiai rinkoje veikiančių automobilių remonto bendrovių – uždarnosios akcinės bendrovės „Delondas“, UAB „Autobroliai“ ir autocentro „Žėrutis“, UAB, – parengtos remonto sąmatos patvirtina, jog automobilio atkūrimo iki būklės, buvusios prieš 2021 m. sausio 15 d. eismo įvykį, išlaidos nesiektų Vertinimo ataskaitoje nustatytų transporto priemonės remonto išlaidų. Byloje nėra duomenų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad minėtos remonto bendrovės neturi pakankamos kompetencijos pareiškėjo automobilio apgadinimų remontui atlikti ir (ar) jų parengtos remonto sąmatose nurodytų remonto darbų neužtektų automobilio remontui: savo reikalavimą pareiškėjas iš esmės grindė tik tuo, jog Vertinimo ataskaitoje nurodyta remonto suma yra daug didesnė.

Atsižvelgiant į ekonomiškumo kriterijų svarbą, taip pat remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, negalima teigti, jog rengiant Vertinimo ataskaitą (apskaičiuojant pareiškėjo automobilio remonto išlaidas) buvo vadovaujama Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtintu sutarčių vykdymo ekonomiškumo principu ir automobilio remonto išlaidos buvo apskaičiuotos atsižvelgiant į ekonomiškiausią, o ne į brangiausią transporto priemonės remonto variantą. Atitinkamai nėra pagrindo teigti, jog Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio atkuriamoji vertė labiau atitinka remonto kainą, apskaičiuotą pagal vidutinius darbų dalių ir (ar) detalių įkainius, kaip tai nustatyta TPVCAPDĮ ir Taisyklių nuostatose, o draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos nepakanka per eismo įvykį atsiradusiems automobilio sugadinimams suremontuoti.

Tai, kad remonto bendrovės automobilio remonto kainą apskaičiavo įvertinusios pareiškėjo draudikui pateiktas nuotraukas, nesant duomenų, galinčių patvirtinti, kad trijų remonto bendrovių sąmatose nurodytų darbų neužtenka automobiliu remontui, nesuponuoja pagrindo jomis nesivadovauti, nes tai savaime nelemia pačių sąmatų nepagrįstumo. Kasacinis teismas yra pabrėžęs, jog tokiu atveju svarbu, kad būtų užfiksuoti visi automobilio apgadinimai ir apskaičiuotos būtinosios remonto išlaidos (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. E3K-3-240-1075/2019*). Kadangi pareiškėjas draudikui pateikė

nuotraukas, darytas Bendrovės, rengusios Vertinimo ataskaitą, abejoti tuo, jog nuotraukose buvo užfiksuoti ne visi apgadinimai, nėra pagrindo.

Taip pat pažymėtina, kad, Lietuvos banko vertinimu, draudikas nepraranda teisės aktuose nustatytų teisių, susijusių su žalos dydžio vertinimu ir reikalavimų pagrįstumo vertinimu, nesvarbu, ar apžiūrėjo turtą per TPVAPDĮ 15 straipsnio 2 dalyje ir Taisyklių 27 punkte nustatytą 3 darbo dienų terminą, ar ne. Pareigos apžiūrėti turtą per nustatytą terminą neįvykdžiusiai draudimo bendrovei kyla pareiga atlyginti nukentėjusio trečiojo asmens patirtas protingas ir pagrįstas turto vertintojo samdymo išlaidas (nagrinėjamu atveju draudikas tenkino pareiškėjo reikalavimą atlyginti turto vertinimo išlaidas), tačiau ji neprivalo besąlygiškai vadovautis nukentėjusio trečiojo asmens pasamdyto turto vertintojo parengtais žalos dydžio skaičiavimais, jeigu turi pagrįstų duomenų, kad vertintojo apskaičiuotas žalos dydis neatitinka Taisyklėse nustatytų draudimo išmokos apskaičiavimo taisyklių. Taigi vien pareigos apžiūrėti turtą neįvykdymas neužkerta kelio draudikui administruoti žalą ir atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos atlyginimo (draudimo išmokos).

Lietuvos banko vertinimu, draudikas, nuostolių ir mokėtinos draudimo išmokos dydį apskaičiuodamas pagal trijų autoservisų pateiktus pasiūlymus, vadovavosi TPVCAPDĮ ir Taisyklių reikalavimais ir pagrįstai nesivadovavo pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita. Bylos duomenys patvirtina, kad draudiko išmokėta draudimo išmoka yra pakankama siekiant suremontuoti automobilį iki prieš eismo įvykį buvusios būklės, atsižvelgiant į tai, kokie automobilio apgadinimai buvo nustatyti, o tai, jog Vertinimo ataskaita buvo parengta anksčiau, nei draudikas apskaičiavo žalos dydį, nelemia draudiko pareigos vadovautis Vertinimo ataskaita ir nevertinti joje pateiktų duomenų.

Kadangi byloje nėra duomenų, patvirtinančių, kad automobilis buvo faktiškai suremontuotas ir pareiškėjas sumokėjo PVM dalį už suteiktas remonto paslaugas, draudikas, vadovaudamasis turimais duomenimis, pagrįstai draudimo išmoką, atlyginančią automobilio remonto išlaidas, išmokėjo pagal trijų remonto bendrovių pateiktų sąmatų vidurkį be PVM. Teisę į PVM dalies grąžinimą išmokant draudimo išmoką pareiškėjas galės įgyti tik tada, kai draudikui pateiks dokumentus, patvirtinančius, kad automobilis buvo faktiškai suremontuotas ir buvo patirtos remonto išlaidos.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Arūnas Raišutis